

פרשת קרח

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי...

בפרקי אבות כתיב כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, זו מחלוקת שמאי והלל, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, זו מחלוקת קרח ועדתו. וצריך להבין לשון מחלוקת קרח ועדתו דהוי ליה למימר מחלוקת קרח ומשה.

והנה, בסידור המקראות יראה כי בתחלה בא קרח לפקפק על גדולת משה כדי שהוא בעצמו יהיה מנהיג לבני ישראל, ועדת קרח אמרו אחר כך רב לכם כי כל העדה כולם קדושים, שאין צריך למנהיג כלל שכל העדה כולם שוים. ובודאי אם לא היה נראה שום כוונה עצמית במחלוקתו של קרח ומשה היה כל ישראל נמשכים אחריו, כמו שאמר קרח בתחלה לעורר לבבם כנגד משה שאין צריך למנהיג ובהפקירא נחא לנו ועל ידי זה נמשכו הרבה אחריו. אבל אח"כ ראו תרמות לבו כי לכבוד עצמו דורש ולכן חזרו לאחוריהם, כי הוא ועדתו לא היה לבבם מתאחדים, כי הם רצו להיות בלא מלך ומנהיג, וקרח רצה שהוא יהיה הנבחר. וזה דרך מחלוקת שלא לשם שמים, שכל אחד פונה ומושך לעצמו, ולכן גם בין בעלי המחלוקה לא יתקיים השלום ויפרידו איש מרעהו.

וזהו שאמר כל מחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, זו מחלוקת קרח ועדתו, שהוא ועדתו לא נתקיים לצד א' ונפרדו זה מזה במחלוקתם. אבל לשם שמים סופה להתקיים, זו מחלוקת שמאי והלל, שנשארה בשלום ובאחדות אפילו במחלוקתם, כי הכל הוא לשם שמים.

(כתב סופר)

ויהו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על דבר קרח.

קשה מה הזכיר כאן "מלבד המתים על דבר קרח" הא כבר נגמר ביום הקודם ואינו שייך למגפה שבאה משום "וילונו העם" שהיה ממחרת לפרשת קרח.

אבל האמת הוא שכבר אתמול בפרשת קרח היתה גזירת המגפה, כמו שנאמר (ט"ז, כ"א) הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע. אלא שבזכות תפילת משה ואהרן שאמרו איש אחד חוטא ועל כל העדה תקצוף נתבטלה הגזירה, ורק קרח ועדתו מתו. אמנם, כיון שחזרו בני ישראל והתלוננו למחרת, נתחדשה הגזירה. והפעם היה באופן של לקוחות תרומת אנשים מאת בני ישראל, כמו שנאמר (י"ז, י') הרומו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע, הרומו כתיב, ולא הבדלו כמו שאמר אתמול בקרח ועדתו.

והנה, ידוע שהדרגה הגבוהה של תרומה בבחינת עין יפה היא אחד מארבעים (1/40). ולעיל, בפרשת במדבר (א', מ') מצינו שמנין בני ישראל באותו זמן היה 603,550 איש. נמצא שאחד מארבעים ממספר זה הוא 15,088 שהם נידונו למיתה כתרומה מהעם. והכא כתיב (י"ז, י"ד) ויהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות (14,700) ועדיין לא נתמלאה אחד מארבעים. לכן מוסיף הכתוב "מלבד המתים על דבר קרח", שהם מאתים וחמשים איש וגם קרח, דתן ואבירם, הרי הם 253, שגם אותם חישב הקב"ה כחלק מהתרומה. אם כן יש עכשיו מספר 14,953 מתוך 15,088, וחוסרים 135, כמנין "קהל".

והנה, בוא וראה שכאשר צויה משה ואהרן לקחת המחיתה אמר לו (י"ז, י"ד) והולך מהרה אל "העדה" וכפר עליהם, ומדוע כאשר קיים אהרן הציווי (י"ז, י"ב) נאמר וירץ אל תוך "הקהל" ולא אל תוך העדה. אלא הטעם הוא שכיון שהשתמש אהרן בסגולת הקטורת לכפר על בני ישראל,

הצליח להציל מתוך הנידונים למיתה סך 135 איש, שהם כמנין "קהל". לכך דקדק הכתוב ואמר
וירץ אל תוך "הקהל", שהם מספר האנשים שהצילם על ידי הקטורת.
(מהרי"ל דיסקין)